

ผลของการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิก รายวิชาปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น ของนักศึกษาพยาบาล

วัชรวิรงค์ หวังมัน พย.บ.^{1*}

ชลดา กิ่งมาลา พย.ม.¹

ภาวิณี แพงสุข พย.ม.¹

ธวัชชัย ยืนยาว พย.ม.¹

บทคัดย่อ

การประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกเป็นกระบวนการหนึ่งของการประเมินผลการเรียนการสอน รูปแบบการสอบ OSCE อาจเป็นวิธีหนึ่งในการประเมินผล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทักษะทางคลินิกในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 93 คน กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความรู้และแบบประเมินทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (IOC = 0.93 และ 0.90 ตามลำดับ) และความเที่ยง (KR-21 = 0.62 และ α = .90 ตามลำดับ) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา Paired t-test

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นหลังการทดลอง (Mean = 16.9, SD = 2.3; Mean = 162.8, SD = 3.6 9 ตามลำดับ) มากกว่าก่อนทดลอง (Mean = 13.2, SD = 2.9; Mean = 140.9, SD = 14.1) และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งคะแนนเฉลี่ยของความรู้และคะแนนเฉลี่ยของทักษะเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสอบ OSCE ช่วยส่งเสริมความรู้และ

¹อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

*Corresponding e-mail : watchareewong2519@gmail.com

ทักษะทางคลินิกในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล
ดังนั้นควรมีรูปแบบการสอบ OSCE เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะทางคลินิกในการ
รักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบการสอบ OSCE, การรักษาพยาบาลเบื้องต้น, นักศึกษาพยาบาล

The Effects of an Objective Structured Clinical Examinations (OSCE) to Evaluation Knowledge and Clinical Skills in Primary Medical Care Subject of Nursing Students

Watchareewong Wangmun B.S.N.^{1*}

Chonlada Kingmala M.S.N.¹

Pavinee Pangsuk M.S.N.¹

Thawatchai Yeunyaw M.S.N.¹

Abstract

Clinical knowledge and skills are essential to providing care for patients. Students who have good knowledge will lead to quality clinical practice. The using the Objective Structured Clinical Examinations (OSCE) help the students assess knowledge and clinical skill at primary medical care subject. The research was quasi-experimental study. The aims of the study were to study and compare the knowledge and clinical skills in primary medical care subject of nursing students. The sample group was 93 participants who were a 4th year nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Surin. In academic year 2018, from cluster random sampling. The instrument was a questionnaire including knowledge and clinical skills in primary medical care subject. The questionnaire was approved by three experts and had accepted reliability (KR-21=.62 and α = .90 respectively). Data analysis included percentage, mean, standard deviation, and pair t-test.

The results showed that mean scores of knowledge and clinical skills (Mean = 16.9, SD= 2.3; Mean = 162.8, SD= 3.6 respectively) were higher than that of clinical skills in primary medical care subject (Mean = 13.2, SD= 2.9; Mean = 140.9, SD= 14.1 respectively). For comparison, mean score of knowledge between before and after treatment was significant

¹Nursing instructor, Boromarajonani College of Nursing, Surin

*Corresponding e-mail : watchareewong2519@gmail.com

($p < .01$). Like the knowledge, mean score of clinical skills in primary medical care subject between before and after treatment was significant ($p < .01$). The study suggested that using OSCE can improve scores of knowledge and clinical skill. Therefore, OSCE should be used to increase their knowledge and clinical skills of nursing students in the future.

Keyword: OSCE, primary medical care, nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญ

การรักษาพยาบาลเบื้องต้น เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของพยาบาลวิชาชีพ ที่ต้องให้การพยาบาลผู้ป่วยที่มีความจำเป็นในการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ความรู้และทักษะทางคลินิก จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้การดูแลผู้ป่วย ผู้เรียนที่มีความรู้ที่ดีจะนำไปสู่การปฏิบัติทักษะทางคลินิกที่มีคุณภาพร่วมด้วย ดังนั้น พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นที่ถูกต้อง ซึ่งความรู้และทักษะดังกล่าวได้มาจากการเรียนในวิชาภาคทฤษฎีคือ วิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และในภาคปฏิบัติคือ วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้และสามารถซักประวัติ ตรวจร่างกาย วินิจฉัยโรค คัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยได้ ทำหัตถการได้ ช่วยเหลือผู้ป่วยภาวะฉุกเฉินได้ สามารถบันทึกข้อมูลของการรักษาพยาบาลเบื้องต้นได้ ภายใต้ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข และขอบเขตกฎหมายวิชาชีพ บนพื้นฐานของความเอื้ออาทร โดยยึดหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและหลักสิทธิมนุษยชน

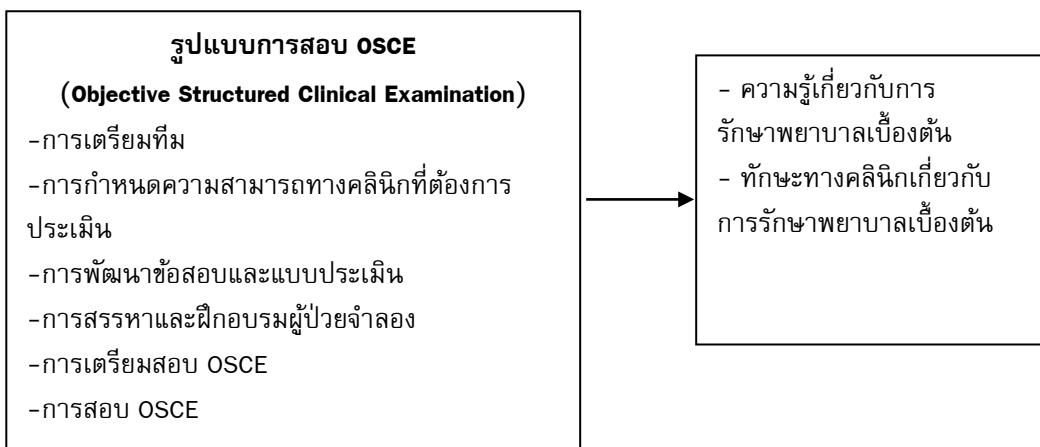
จากการฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ผลการประเมินในรายวิชาจากอาจารย์และนักศึกษา พบปัญหาที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) การขาดความมั่นใจในทักษะการให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น 2) การขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่ได้จากผู้ป่วยและจากทฤษฎี 3) การมีความตื่นเต้น ตกใจและประหม่าในการดูแลผู้ป่วย 4) การขาดความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น 5) การขาดการคิดเชื่อมโยงข้อมูลนำไปสู่การนำไปใช้กับผู้ป่วย 6) ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้นอกห้องเรียน 7) ขาดการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติงาน และ 8) การขาดการเชื่อมโยงความรู้ในภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เป็นต้น¹ ซึ่งปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้การฝึกปฏิบัติงานในภาคปฏิบัติที่ไม่มีคุณภาพ นักศึกษาขาดทักษะที่จำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถให้การดูแลผู้ป่วยเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาและช่วยเพิ่มโอกาสแห่งการเรียนรู้ของนักศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักศึกษาลดปัญหาดังกล่าว วิธีการนั้นคือ รูปแบบวิธีการประเมินผลความสามารถทางคลินิก (Objective Structured Clinical Examination : OSCE)

Objective Structured Clinical Examination หรือ OSCE เป็นรูปแบบการประเมินผลผู้เรียน ที่มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ² มีลักษณะเด่นคือ เป็นการวัดที่การกระทำของผู้เรียนมากกว่าคำพูด สามารถวัดผู้เรียนได้ทั้งกระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Product) สามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการเรียนรู้ได้² สามารถกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีที่เรียนมาทำให้เข้าใจ ในเนื้อหามากขึ้น ทำให้เกิดการคิดแก้ไขปัญหา และสามารถวางแผนให้การพยาบาลได้อย่างครอบคลุม และเกิดความสามารถในการควบคุมตนเอง³ สามารถประเมินทักษะและจำแนกความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาได้ ประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่บกพร่องมาพัฒนาให้ดีขึ้น⁴ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในการประเมินผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ทั้งในสาขาแพทย์และพยาบาล ซึ่งผลงานวิจัยส่วนมากพบว่า รูปแบบการสอบ OSCE สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และทักษะทางคลินิกที่เพิ่มขึ้นได้³⁻⁷

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงต้องการนำเอารูปแบบการสอบ OSCE มาใช้กับนักศึกษา เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกของนักศึกษาในรายวิชา ปฏิบัติการรักษายาบาลเบื้องต้น โดยใช้โจทย์สถานการณ์ที่เสมือนจริงมาใช้ร่วมกับออกแบบวิธีการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้ให้นักศึกษาพยาบาลมีแนวทางในการให้การพยาบาลรักษาเบื้องต้นได้ เกิดการคิดอย่างเป็นระบบและสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยเบื้องต้นได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพต่อไป

กรอบแนวคิด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้และทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

สมมติฐานการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 หลังการใช้รูปแบบการสอบ OSCE สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นและมีความแตกต่างกัน
2. ทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 หลังการใช้รูปแบบการสอบ OSCE สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นและมีความแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 28 จำนวน 93 คน โดยจัดกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 คน ได้จำนวน 18 กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 28 จำนวน 16 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตามหลักการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

โดยกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้า ดังนี้

1. เป็นนักศึกษาพยาบาลที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น
2. ไม่มีปัญหาการพูด การฟังและการติดต่อสื่อสาร สามารถอ่านและสื่อสารภาษาไทยได้
3. ให้ความยินยอมร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างตามหลักจริยธรรมวิจัย โดยผ่านการพิจารณาจริยธรรมของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ รหัส P-EC 19-03-61 และมีการพิทักษ์สิทธิโดยการชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ การดำเนินกิจกรรม การตอบแบบสอบถาม และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ รูปแบบการสอบ OSCE และคู่มือรูปแบบการสอบ OSCE
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสอบถามมีจำนวน 25 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน คะแนนสูงสุด 25 คะแนน คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน โดยแบ่งเป็น ความรู้น้อย (0 – 8.33 คะแนน) ความรู้ปานกลาง (8.34 – 16.67 คะแนน) และ ความรู้มาก (16.68 – 25 คะแนน)

ส่วนที่ 3 แบบประเมินทักษะทางคลินิก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามเป็นแบบ Likert Scale โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านของทักษะทางคลินิก ได้แก่ ด้านการเย็บแผล ด้านการฉีดยาชา ด้านการผ่าฝี ด้านการเอาสิ่งแปลกปลอมออกจากร่างกาย และด้านการถอดเล็บ แต่ละด้านมีข้อคำถาม 7 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมด 35 ข้อ มี 5 ระดับ คือ ปฏิบัติได้ดีมาก ปฏิบัติได้ดี ปฏิบัติได้ปานกลาง ปฏิบัติได้น้อยและต้องปรับปรุง มีทักษะทางคลินิกในระดับต่ำ (25 – 81.67 คะแนน) ทักษะทางคลินิกในระดับปานกลาง (81.68 – 128.34 คะแนน) และทักษะทางคลินิกในระดับสูง (128.35 – 175 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รูปแบบการสอบ OSCE และคู่มือรูปแบบการสอบ OSCE

ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉินโรงพยาบาลสุรินทร์ และมีการปรับตามคำแนะนำเพื่อความเหมาะสมของเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้ภาษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และแบบประเมินทักษะทางคลินิกผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC=0.93 และ 0.9 ตามลำดับ) และทดสอบการความเที่ยง (KR-21 = 0.62 และ α = 0.90 ตามลำดับ)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะก่อนการทดลอง นักวิจัยดำเนินการในขั้นตอนนี้ ดังนี้

1. การเตรียมทีม ดำเนินการกำหนดทีมงานซึ่งประกอบไปด้วยอาจารย์ผู้ประเมินกลุ่มตัวอย่างประจำสถานี เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลความเรียบร้อยในการสอบและผู้จับเวลา

2. การกำหนดความสามารถทางคลินิกที่ต้องการประเมิน ซึ่งมีทั้งหมด 5 สถานี ได้แก่ สถานีการเย็บแผล สถานีการฉีดยาชา สถานีการผ่าฝี สถานีการเอาสิ่งแปลกปลอมออกจากร่างกาย และสถานีการถอดเล็บ

3. การพัฒนาข้อสอบและแบบประเมิน ประกอบด้วยหัวข้อ ชื่อสถานี ทักษะที่ต้องการประเมิน เวลาในการปฏิบัติ วัตถุประสงค์ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ โจทย์ คำสั่ง และแบบประเมินในแต่ละสถานี และนำข้อสอบแต่ละสถานีไปใช้ทดลองก่อนการนำมาใช้จริง

4. การสรรหาและฝึกอบรมผู้ช่วยจำลอง พิจารณาคุณสมบัติของผู้ช่วยจำลอง ให้ข้อมูลและฝึกฝนผู้ช่วยจำลอง

5. การเตรียมสอบ OSCE

6. ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและตามเกณฑ์คัดเข้า

7. ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าสอบ OSCE ในวันที่ และเวลาที่กำหนด ทำแบบสอบถามก่อนการได้รับรูปแบบการสอบ OSCE

8. ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการสอบ OSCE ระยะเวลา การหมุนสถานี และการประเมินทักษะต่างๆ แก่อาจารย์ประจำสถานีก่อนการทดลองล่วงหน้า 2 สัปดาห์ และก่อนวันสอบ 1 วัน

ระยะทดลอง นักวิจัยดำเนินการในขั้นตอนการสอบ OSCE ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสอบ
2. ชี้แจงขั้นตอนการสอบ OSCE ให้กับกลุ่มตัวอย่างรับทราบเกี่ยวกับขั้นตอน ระยะเวลา แผนผัง ทิศทางและลำดับการเดินทางไปแต่ละสถานี การดำเนินการสอบตามแผนและการประเมินผล

3. แบ่งการสอบออกเป็น 5 สถานี ได้แก่ สถานีการเย็บแผล สถานีการฉีดยาชา สถานีการผ่าฝี สถานีการเอาสิ่งแปลกปลอมออกจากร่างกาย และสถานีการถอดเล็บ แบ่งการสอบเป็น 4 ครั้ง ครั้งละ 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แต่ละครั้งจะมีกลุ่มตัวอย่างเข้าสอบรวม 4 คนต่อสถานี โดยเข้าสอบตามสถานีทีละ 1 คน ใช้เวลารวมทั้ง 5 สถานี 38 นาที อาจารย์ประจำสถานีเป็นผู้ประเมินผลการสอบ

ระยะหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามหลังเข้าเรียนรู้ตามรูปแบบการสอบ OSCE และทำการประเมินผลการเรียนรู้ของรูปแบบการสอบ OSCE

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบ ความรู้และทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการได้รับรูปแบบการสอบ OSCE โดยใช้สถิติ Paired t-test และทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นก่อนใช้สถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 21.1 ปี ส่วนใหญ่อายุ 22 ปี (ร้อยละ 78.5) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 95.7)

2. เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 13.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.9 และเมื่อผ่านกระบวนการการสอบโดยใช้รูปแบบ OSCE ทำให้หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเพิ่มขึ้นเป็น 16.9 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.3 (ตารางที่ 1)

2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นอยู่ในระดับสูง เท่ากับ 140.9 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14.1 เมื่อผ่านกระบวนการการสอบโดยใช้รูปแบบ OSCE พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นอยู่ในระดับสูง เท่ากับ 162.8 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.6 (ตารางที่ 1)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

3.1 ค่าเฉลี่ยของภายหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($p < .001$; ตารางที่ 1)

3.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น พบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นสูงกว่าก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .001$; ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นระหว่างก่อนทดลอง และหลังทดลอง

ตัวแปร	Mean	df	t	p
ความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น				
ก่อนทดลอง	13.2(2.9)	92	12.0	<.001
หลังการทดลอง	16.9(2.3)			
ทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น				
ก่อนทดลอง	140.9(14.1)	92	15.7	<.001
หลังการทดลอง	162.8(3.6)			

การอภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 4 หลังการใช้รูปแบบการสอบ OSCE สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นและมีความแตกต่างกัน

การจัดรูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 13.2 คะแนน เป็น 16.9 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่ามีความแตกต่างของคะแนนความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($p < .001$) ผลการศึกษาค้างนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้รูปแบบการสอบ OSCE จะช่วยเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยการออกแบบ 5 สถานะที่ใช้ในการสอบ และก่อนการสอบนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่อง องค์ความรู้เพื่อใช้ในการเข้าสอบ OSCE ซึ่งต้องเป็นเนื้อหาที่ครอบคลุมทุกเรื่องเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีองค์ความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง และความรู้ที่มีอยู่จะช่วยเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติต่อไป ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ นันท์รียา โลหะไพบุลย์ และบุญชัย ภาละกาล⁵ ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการ

รับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้หลังได้รับการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในระดับพอใช้ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้หลังได้รับการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นได้ว่าการสอบโดยใช้รูปแบบ OSCE เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการประเมินความรู้ให้กลุ่มกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ ชูกำเนิด และสุระพล บัญเจริญ¹¹ ที่กล่าวไว้ว่า OSCE เป็นวิธีการที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินสมรรถนะทางคลินิก เพื่อใช้ในการประเมินทักษะการปฏิบัติหรือทักษะทางคลินิก ดังนั้นการใช้รูปแบบการสอบ OSCE จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการประเมินทักษะทางคลินิก

สมมติฐานข้อที่ 2 ทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 หลังการใช้รูปแบบการสอบ OSCE สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นและมีความแตกต่างกัน

ทักษะทางคลินิกเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นจาก 140.9 คะแนน เป็น 162.8 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่ามีความแตกต่างของคะแนนทักษะทางคลินิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) จากผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอบโดยใช้รูปแบบ OSCE จะช่วยเพิ่มทักษะทางคลินิกให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล โดยผ่านกระบวนการการสร้างสถานการณ์ออกเป็น 5 สถานการณ์ และให้กลุ่มตัวอย่างได้ฝึกกระบวนการในการให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และเป็นสถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างคุ้นเคย หรือพบได้บ่อยเมื่อฝึกภาคปฏิบัติ ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะนั้นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ Heba et.al.⁹ ได้ทำการศึกษาผลของการสอบแบบ OSCE ต่อสมรรถนะทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากการใช้การสอบแบบ OSCE นักศึกษามีสมรรถนะทางคลินิกที่สูงกว่าก่อนการสอบแบบ OSCE อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และสอดคล้องกับการศึกษาของ Sedeyeh et.al.¹⁰ ได้ทำการศึกษาผลของการสอบแบบ OSCE ต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากการใช้การสอบแบบ OSCE นักศึกษามีสมรรถนะทางคลินิกที่สูงกว่าก่อนการสอบแบบ OSCE อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

न्हันทรียา โลหะไฟบรูลย์และบุญชัย ภาละกาล⁵ ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการรับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาร้อยละ 100 มีทักษะทางคลินิกผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ในแต่ละสถานี

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ระยะเวลาในการเข้าแต่ละสถานี 7-10 นาทีตามตารางที่กำหนด เพื่อให้สะดวกให้การหมุนนักศึกษาเข้าแต่ละสถานี อาจส่งผลต่อคะแนนการประเมินทักษะที่แต่ละสถานีมีความยาก-ง่ายแตกต่างกัน
2. สถานที่ที่ใช้ในการสอบ OSCE อยู่ภายในห้องเดียวกัน อาจทำให้นักศึกษาเห็นสถานีต่อไปที่จะเข้าสอบและมีการเตรียมตัว ทำให้ทักษะที่เกิดขึ้นไม่ใช่มาจากทักษะที่แท้จริงที่นักศึกษามีอยู่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการประเมินผลสมรรถนะของนักศึกษาหลังสิ้นสุดการฝึกภาคปฏิบัติ ในรายวิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล เช่น ปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ ปฏิบัติการพยาบาลเด็ก เป็นต้น
2. ใช้เป็นแนวทางในการประเมินความรู้ และทักษะเบื้องต้นของนักศึกษา และจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกภาคปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการปรับสถานีในการสอบเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดความครอบคลุมกับรายวิชา เช่น สถานีเกี่ยวกับการทำหัตถการ สถานีเกี่ยวกับการวินิจฉัยแยกโรค และให้ยารักษาโรค เป็นต้น
2. ควรมีการปรับสถานการณ์ที่ใช้ในการสอบให้มีความกระชับเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. สถาบันพระบรมราชชนก. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555). ม.ป.พ.; 2555.
2. กลุ่มวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์. รายงานผลการดำเนินการรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น; 2560.
3. สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE. นนทบุรี: ยุทธินทร์การพิมพ์; 2559.
4. รพีพรรณ นาคนุบผา, ไพลิน ถึงถิ่นและมนพร ซาดิซ่านิ. ประสบการณ์การสอบ Objective Structured Clinical Examination (OSCE) การพยาบาลระยะคลอดปกติ กรณีศึกษา : วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต 2560; 11:82-94.
5. นันทรียา โลหะไพบุลย์กุลและบุญชัย ภาละกาล. ผลของการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการรับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข 2556; 23:24-34.
6. สุภาพร วรณสันทัต, ยุพาภรณ์ ตีรไพรวงศ์, กรองทอง ออมสินและโสภารักษาธรรม. การพัฒนารูปแบบการสอบ OSCE สำหรับประเมินความรู้และทักษะการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ 2560; 33:138-53.
7. ประทุม สร้อยวงค์และคณะ. การพัฒนาและทดสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลรвыอดทางอายุรศาสตร์สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยใช้ OSCE. วารสารสภาการพยาบาล 2557; 29:79-91.
8. เกสร สายธนู, สงวน ธานี, กิ่งกาญจน์ ชูเมือง, สมจิตต์ ลุประสงค์. การใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสร้างสัมพันธ์ภาพเพื่อการบำบัดของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1; 29 กรกฎาคม 2559; มหาวิทยาลัยราชธานี. อุบลราชธานี: ม.ป.พ.; 2558.

9. Heba AMA, Eman AAA, Nadia YA. The effect of implementing OSCE mandatory training among large Numbers of undergraduate medical surgical Nursing student on their clinical competencies. *Journal of nursing and health science* 2018;7:46-59.
10. Seyedeh NM, Houman M, Meimanat H & Fatemeh AL. Effect of objective structured clinical examination on nursing student's clinical skill. *Journal of research in medical and dental science* 2018;6:323-9.
11. ศิริวรรณ ชูกำเนิดและสุระพร ปุ้ยเจริญ. The use of objective structured clinical examination (OSCE) in nursing education. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้* 2560;4:236-47.